

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

договоренностей.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. www. coe.int – Concil of Europ.
2. Сегин И. Румынско-украинские отношения охлаждаются с каждым днём // Информационно-аналитический центр «ANALITIKA». // <http://analitika.at.ua/news/2009-05-16-8536>
3. Гринивецкий С. Нелюбовный треугольник // Зеркало недели. – 2009. – № 14 (742) 21. – С. 9.
4. Гринивецкий С. Южный ключ к европейским дверям // Зеркало недели. – 2007. – № 7 (636). – С. 7.
5. **Авдеев А.** Окупационная мода не выветривается... // Народная правда. – 2010. – № 3 (312). – С. 6.
6. На Украине могут поставить памятник оккупанту Бессарабии и верному соратнику фашистов // Информационное агентство «Regnum». // <http://www.regnum.ru/news/1209549.html>
7. Молдавия принадлежит нам, а не русским: обзор СМИ Румынии // Информационное агентство «Regnum». // <http://www.regnum.ru/news/1287300.html>.
8. Шаров Е. Что отравляет отношения Киева и Бухареста? // Народная правда. – 2009. – № 3 (226). – С. 2.
9. www. coe.int – Concil of Europ.

РЕЗЮМЕ

Аналіз своререгіону «Нижній Дунай» в розрізі соціокультурної співпраці вказує на вплив міжетнічних стосунків, історії, традицій та інших соціальних підтекстів на взаємодію країн в рамках даної співпраці, у тому числі і на розвиток економічних показників. У наслідок чого підхід до рішення проблем гуманітарного характеру повинен обговорюватися всіма учасниками з подальшим виробленням стратегії розвитку своререгіону.

Ключові слова: розвиток своререгіону, економічні показники, стратегія розвитку

РЕЗЮМЕ

Анализ еврорегиона «Нижний Дунай» в разрезе социокультурного сотрудничества указывает на влияние межэтнических отношений, истории, традиций и других социальных подтекстов на взаимодействие стран в рамках данного сотрудничества, в том числе и на развитие экономических показателей. Вследствие чего подход к решению проблем гуманитарного характера должен обсуждаться всеми участниками с последующей выработкой стратегии развития еврорегиона.

Ключевые слова: развитие еврорегиона, экономические показатели, стратегия развития

SUMMARY

Analysis of the European region «Lower Danube» in the cut of social and cultural collaboration specifies on influence of ethnic relations, history, traditions and other social implications on the cooperation of countries within the framework of this collaboration, including the development of economic indicators. Consequently way to the solution of the problems of humanitarian character must come into question by all participants with the subsequent making of strategy of development of the European region.

Key words: development of the Euroregion, economic indicators, development strategy

ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Комаров О., аспірант, Донецький національний університет

Постановка проблеми. Питання інноваційної діяльності є ключовими для більшості індустріально розвинених країн світу. Науково-технічна продукція як результат інтелектуальної діяльності вимагає створення системи охорони промислової власності і є обов'язковим атрибутом розвинених країн. Так, технологічна політика США спрямована, у тому числі на: створення сприятливого клімату для розвитку приватного сектору й підвищення конкурентоспроможності продукції; заохочення розвитку комерціалізації технологій; інвестування в створення технологій XXI століття. У країнах Європейського союзу стимулювання інноваційної діяльності вийшло за національні рамки й усе більшою мірою ставати спільним завданням. Кооперація в дослідженнях і розробках дає можливість європейським компаніям протистояти конкурентам, поєднувати технологічні ресурси, домагатися економії коштів за рахунок розширення масштабів і з'єднання технічних і інтелектуальних можливостей.

У державах - учасниках СНД після 1991 року питома вага організацій, що здійснюють розробку й впровадження нововведень, упав у середньому до 5-6 відсотків (раніше становив 60-70) від загальної кількості організацій і продовжує знижуватися. Відкриття ринку держав - учасників СНД для закордонних товарів і технологій привело до падіння попиту на національну наукомістку продукцію, витисненню її із внутрішнього ринку. У цих умовах організації скорочують обсяги виробництва наукомісткої продукції, віддаючи пріоритет у проведенні технічно більш простий і дешевої.

Відбувається зниження обсягів виробництва, основу якого становлять електронна промисловість, обчислювальна, оптоволоконна техніка, телекомунікації. Разом з тим у державах - учасниках СНД ще зберігається ряд галузей економіки, конкурентоспроможних на світовому ринку. По окремих напрямках держави - учасники СНД перебувають серед світових лідерів у розробці фундаментальних проблем в області фізики, математики, нових матеріалів, програмних продуктів для ЕОМ.

Україна має досить потужний науково-технічний потенціал, значні досягнення в різних галузях науки й техніки, заділи у фундаментальних дослідженнях, унікальну науково-виробничу базу, використання якої в економічних умовах, що склалися, неефективно. Орієнтація цього потенціалу на реалізацію науково-технічних розробок у виробництві вкрай слабка. Основними причинами такого стану є економічна ситуація в країні, відсутність у більшості керівників і науковців знань в області менеджменту, маркетингу, недостатність власних коштів в організації й обмежені можливості фінансової підтримки держави, нерозвиненість фінансово-кредитної системи.

Зложилася така ситуація, що науково-технічна й інші сфери економіки виявилися невідготовленими до роботи в нових економічних умовах. Рівень багатьох розробок не дозволяє їм стати продуктом, готовим для проведення й реалізації. Для того щоб запобігти складним негативним тенденціям, необхідне вироблення національної інноваційної стратегії як центральної ланки державної соціально-економічної й науково-технічної політики. Стратегія повинна базуватися на довгострокових прогнозах, що дозволяють виявити перспективні ринкові ніші й оцінити інтелектуальні й виробничі ресурси для їхнього заповнення.

Ціллю статті є визначення структури та принципів функціонування ринку інновацій, виявлення проблем і факторів, що сприятимуть розвитку цього ринку в Україні.

У світовій економічній літературі «інновація» інтерпретується як перетворення потенційного науково-технічного прогресу в реальний, що втілюється в нових продуктах і технологіях. Термін "інновація" став активно використовуватися як самостійно, так і для позначення ряду близьких понять: «інноваційна діяльність», «інноваційний процес», «інноваційне рішення» і т.п. [1]

Створення виробничих систем нового покоління, які будуть працювати в режимі так званого "конвеєра нововведень". Суть цього підходу полягає в тому, щоб націлити підприємства, по-перше, на постійне впровадження у виробництво нових, більш досконалих виробів, по-друге, на неухильне скорочення всіх видів витрат на виробництво продукції, по-третє, на підвищення якісних і споживчих характеристик при зниженні цін на виробу, що випускаються. Під нововведенням розуміється новий порядок, новий звичай, новий метод, винахід, нове явище. Таким чином, з моменту прийняття до поширення нововведення здобуває нова якість – стає нововведенням

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

(інновацією). Процес уведення нововведення на ринок прийнято називати процесом комерціалізації. Період часу між появою нововведення й втіленням його в нововведення (інновацію) називається інноваційним лагом. У повсякденній практиці, як правило, ототожують поняття нововведення, новація, нововведення, інновація, що цілком зрозуміло. Будь-які винаходи, нові явища, види послуг або методи тільки тоді одержують суспільне визнання, коли будуть прийняті до поширення (комерціалізації), і вже в новій якості вони виступають як нововведення (інновації) [1].

Під інноваціями в широкому змісті розуміється прибуткове використання нововведень у вигляді нових технологій, видів продукції й послуг, організаційно-технічних і соціально-економічних рішень виробничого, фінансового, комерційного, адміністративного або іншого характеру. Період часу від зародження ідеї, створення й поширення нововведення й до його використання прийнято називати життєвим циклом інновації. З урахуванням послідовності проведення робіт життєвий цикл інновації розглядається як інноваційний процес.

Загальновідомо, що перехід від одної якості до іншої вимагає витрат ресурсів (енергії, часу, фінансів і т.п.). Процес переходу новації у інновації також вимагає витрат різних ресурсів, основними з яких є інвестиції й час. В умовах ринку, як системи економічних відносин купівлі – продажу товарів, у рамках якої формуються попит, пропозиція й ціна, основними компонентами інноваційної діяльності виступають новації, інвестиції й нововведення. Новації формують ринок нововведень (новацій), інвестиції - ринок капіталу (інвестицій), нововведення (інновації) - ринок чистої конкуренції нововведень. Ці три основні компоненти й утворюють сферу інноваційної діяльності [2].

Основним товаром ринку новацій є науковий і науково-технічний результат - продукт інтелектуальної діяльності, на який поширюються авторські й аналогічні права, оформлені відповідно до діючих міжнародних, державних, корпоративних й інших законодавчих й нормативних актів.

У світовій практиці прийнято розрізняти наукову (науково-дослідну), науково-технічну діяльність, а також експериментальні (дослідно-конструкторські) розробки. Наукова (науково-дослідна) діяльність спрямована на одержання, поширення й застосування нових знань [2].

Ринок нововведень формують наукові організації, вузи, тимчасові наукові колективи, об'єднання науковців, науково-дослідні підрозділи комерційних організацій, самостійні лабораторії й відділи, вітчизняні й закордонні новатори.

Ринком чистої конкуренції називається сукупність продавців і покупців, що роблять угоди з подібним товаром у ситуації, коли жоден покупець або продавець не виявляє великого впливу на рівень поточних цін. Використання поняття "чистої" конкуренції дозволяє нам піти від розгляду питань ціновий, неціновий, несумлінної й інших видів змагання й боротьби між суб'єктами виробничих відносин за найбільш вигідні сфери вкладення капіталу, ринки збуту, джерела ресурсів і результати наукової й науково-технічної діяльності.

Як відзначалося, від новації як результату наукової й науково-технічної діяльності до інновації як суспільного визнання нових технологій, товарів, видів послуг, нових методів і т.п. здійснюється процес із витратами часу й ресурсів. Ринок чистої конкуренції виступає в цьому процесі із двоїстих позицій, які являють собою єдність і боротьбу протилежностей.

При всій різноманітності форм участі організацій на ринку інновації визначальною умовою є обсяг інвестицій як у сферу наукової й науково-технічної діяльності, так і в процес перетворення новації у інновації.

Що стосується ринку капіталу (інвестицій), то важко знайти організацію, яка не прагнула б відновлення й розвитку. Домашньому господарству необхідно придбати або оновити меблі, відеотехніку, автомобіль, килими, освітлювальну апаратуру й т.п. Підприємству бажане придбати нові технології, конкурентоспроможні на зовнішньому й внутрішньому ринках продукції (послуги), знайти нові ринки збуту своєї продукції, нових постачальників і покупців. Державі потрібні нові види озброєнь, екологічно чисті види енергії, ресурсозберігаючі технології й т. ін. Світове співтовариство розглядає проекти подальшого освоєння навіолоземного простору, використання ресурсів Світового океану та ін. Сучасний розвиток науки й техніки дозволяє досягти цього вже сьогодні. Однак у якості основного обмеження задоволення потреб будь-якого суб'єкта господарювання виступає капітал у всіх його видах (позичковий, оборотний, акціонерний, венчурний, статутний та ін.).

В інноваційній сфері головну роль відіграють довгострокові й середньострокові інвестиції, тому що інноваційний процес триває в середньому 3 - 5 років і більше. В умовах глибокої економічної кризи державні джерела фінансування різко скорочуються, тому необхідно розробити концепцію державної політики в сфері фінансування інновацій і стимулювання залучення коштів з альтернативних джерел.

Аналіз різних визначень інновацій приводить до висновку, що специфічну складову інновації становлять зміни, а головною функцією інноваційної діяльності є формування змін. Так, австрійський вчений І. Шумпетер виділив п'ять типових змін:

1. Використання нової техніки, технології або нового ринку забезпечення проведення (купівля-продаж);
2. Впровадження продукції з новими властивостями;
3. Використання нової сировини;
4. Зміни в організації проведення і його матеріально-технічним забезпеченні;
5. Поява нових ринків збуту. [3]

Таким чином, в інноваційному процесі доцільно виділити наступні фази (стадії):

- досягнення фундаментальної науки;
- прикладні дослідження;
- дослідно-конструкторські розробки;
- первинне освоєння (впровадження);
- широке впровадження;
- використання;
- старіння.

Оригінальне інноваційне спостереження було зроблено М. Д. Кондрат'євим, який виявив існування так званих "більших циклів" або "довгих хвиль". М. Д. Кондрат'єв указав на наявність взаємозв'язку довгих хвиль із технічним розвитком виробництва, залучаючи до аналізу дані про науково-технічні відкриття, показуючи хвилеподібний характер їх динаміки. Він досліджував динаміку нововведень, відрізняючи їх від відкриттів і винаходів. Динаміка нововведень досліджується в розрізі фаз великого циклу. У дослідженнях М. Д. Кондрат'єва вперше проглядаються основи так званого кластерного підходу. М. Д. Кондрат'єв показав, що нововведення розподіляються за часом нерівномірно, з'являючись групами, тобто, говорячи сучасною мовою, кластерами. Рекомендації М. Д. Кондрат'єва можуть бути використані при виробленні інноваційної стратегії [4].

Важливість становлення ринку наукових знань і технологій в Україні обумовлюється тим, що його функціонування в країні є істотною характеристикою наявності в ній тісних взаємозв'язків між наукою й виробництвом, необхідною передумовою для забезпечення на її території високих масштабів інноваційної активності. Більш того, значимість для української держави позначеного аспекту підкреслюється також і тим, що, як показує досвід Заходу, на сьогоднішній день ринок наукових знань і технологій являє собою необхідний компонент сучасного високотехнологічного ринкового господарства. У свою чергу, трансформаційний характер нинішньої вітчизняної економіки, знаходячи свій прояв у тому, що багато важливих атрибутів властивих ринковому господарству, в Україні перебувають лише в стадії формування, обумовлює необхідність активної ролі держави, спрямованої на забезпечення інтенсифікації процесу становлення даного ринку. У зв'язку із цим мова повинна йти про відповідного роду заходи державного впливу, що мають своєю метою прискорення процесу.

Ринок наукових знань і технологій являє собою систему економічних відносин, пов'язаних з купівлею-продажем результатів наукових досліджень, науково-технічних, проектно-конструкторських і технологічних розробок у вигляді патентів, ліцензій, авторських прав, "ноу-хау". На даному ринку попит представляють виробники продукції, а пропозиція – науково-технічна сфера.

У якості факторів, що стримують розвиток українського ринку наукових знань і технологій, у даний момент можуть бути позначені:

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

- 1) стихійність функціонування, властива на сьогоднішній день розглянутому ринку;
- 2) низький платоспроможний попит з боку виробників продукції на результати наукових досліджень, науково-технічні, проектно-конструкторські й технологічні розробки;
- 3) низька привабливість науково-технічної сфери як об'єкта капіталовкладень;
- 4) низький зв'язок між наукою й виробництвом.

Низький платоспроможний попит з боку виробників продукції на результати досліджень і розробки обумовлюється істотними недоліками сучасної інноваційної політики України, що так чи інакше властиві різним її складовим. У цьому випадку мова, насамперед, іде про слабе податкове стимулювання новаторської діяльності, обмежені можливості для застосування прискореної амортизації, недоліки нинішнього механізму захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, а також про недостатній рівень інноваційної культури в країні. Це, у свою чергу, є важливим свідченням тісної кореляції між ефективністю реалізації елементів державної інноваційної політики України й усієї зазначеної національної політики в цілому й розвитком у республіці ринку наукових знань і технологій. Таким чином, на основі встановлення даної кореляції може бути зроблений висновок про те, що вдосконалення реалізації різних складових інноваційної політики України здатне виступити в якості первинної передумови для збільшення попиту на даному ринку.

Разом з тим, ще одним фактором, що визначає низький рівень платоспроможного попиту з боку виробників продукції на результати наукових досліджень і розробки науково-технічного, проектно-конструкторського й технологічного характеру, є несприятливий фінансовий стан більшості українських суб'єктів господарювання. Подолання негативного впливу цього фактору можливо, насамперед, за допомогою надання в рамках реалізації податкового стимулювання інноваційної діяльності пільг, що передбачають вивільнення окремих фінансових ресурсів підприємств від вилучення їх на адресу держави в ході процесу оподаткування з одночасним спрямуванням зазначених фінансових ресурсів на інноваційні цілі. У цьому випадку, стосовно ринку наукових знань і технологій, відзначені фінансові ресурси суб'єктів господарювання, вивільнені від оподаткування, можуть виступити в якості фактору значного росту платоспроможного попиту з боку підприємств на результати НДОКР. Виходячи із цього, логічним представляється зробити висновок про те, що податкове стимулювання інноваційної діяльності здатне зіграти провідну роль у процесі подолання негативного впливу розглянутого фактору на величину попиту на вітчизняному ринку наукових знань і технологій.

Висновки та пропозиції. У свою чергу, низька привабливість науково-технічної сфери як об'єкта капіталовкладень пояснюється, з одного боку, невизначеністю результатів наукових досліджень, а з іншого – високим податковим навантаженням на зазначену сферу. Таким чином, реалізація податкової складової національної інноваційної політики здатна виступати й у якості важливого фактору, що визначає розмір пропозиції на ринку наукових знань і технологій.

У найбільш загальному виді можуть бути виділені наступні напрямки державного впливу, орієнтованого на формування в країні сучасного ринку наукових знань і технологій:

- створення необхідної інфраструктури ринку інновацій;
- сприяння активізації попиту на об'єкти нових технічних і технологічних рішень з боку суб'єктів господарювання;
- сприяння активізації пропозиції на ринку наукових знань і технологій з боку науки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Ковалёв Г. Д. Основы инновационного менеджмента / Ковалёв Г. Д. – М., 1999. – 208 с.
2. Морозов Ю. П. Инновационный менеджмент / Морозов Ю. П. – М., 2000. – 446с.
3. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития / Шумпетер Й. А. - М.: Прогресс, 1982.
4. Кондратьев Н.Д. Большие циклы кон'юнктуры и теория предвидения / Кондратьев Н.Д. - М.: «Экономика», 2002. – 767 с.

РЕЗЮМЕ

В статті розглянуто основні принципи формування інноваційного ринку, обґрунтовано важливість становлення ринку наукових знань і технологій в Україні; визначено основні напрямки впливу держави на ринок, що розглядається

Ключові слова: новації, інновації, інноваційна діяльність, нововведення, науково-технічний потенціал, інноваційна стратегія.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрены основные принципы формирования инновационного рынка, обоснована важность становления рынка научных знаний и технологий в Украине, определены основные направления влияния государства на рассматриваемый рынок.

Ключевые слова: новации, инновации, инновационная деятельность, нововведения, научно-технический потенциал, инновационная стратегия.

SUMMARY

In the article main principles of the innovative market formation are considered. This article proved that formation of the scientific knowledge and technologies market in Ukraine is important. This article defined the basic directions of the state influence on this market.

Keywords: Innovations, innovative activity, scientific and technical potential, innovative strategy

НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ИНФРАСТРУКТУРНЫХ ОТРАСЛЕЙ В МИРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ (НА ПРИМЕРЕ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА)

Лисица Е.С., магистр, ассистент кафедры мировой экономики УО БГЭУ

Развитие отраслей экономической и социальной инфраструктуры Беларуси и Украины сопряжено с общими проблемами и направлениями реформирования, характерными для стран с транзитивной экономикой.

Европейские и мировые инфраструктурные отрасли также существенно изменились в условиях новой мировой экономики, что необходимо учитывать при реформировании их на постсоветском пространстве. При этом инфраструктурные отрасли естественных монополий остаются одними из мало затронутых рыночными реформами, что приводит к пересмотру основных подходов к созданию и организации рынка, формированию новых систем взаимодействия государства и частного секторов.

Наряду с реформированием в инфраструктурных отраслях Украины и Беларуси развивается взаимная интеграция в сочетании с интеграцией в европейское экономическое пространство. При этом первое направление интеграции должно способствовать, а не препятствовать развитию второго.

Проблемам формирования новой мировой экономики и развития процессов глобализации, которые составляют внешнюю среду, определяющую ход эволюции инфраструктурных отраслей посвящены многие работы. Среди них стоит выделить работы Белла Д., Гэлбрейта Дж.К., Авдокушина Е.Ф., Сизова В.С., Б.Баласса, Дж.Вайнера, Ю.Шишкова, Ю.Борко, Година Ю., Цапелик В., Авдашева С., Розанова Н., Лившиц В.Н. Геррард М., Ролл М., Вербек А., Я.Рекитар, Л.Демидова, Перегудова С., Персианов В., Федоров Л., Сосна С., Варнавский В. и др.

В целом, анализ исследований и разработок показывает отсутствие целостного подхода не только к оценке деятельности инфраструктурных отраслей, но и к самому понятию и роли их государственного регулирования и монополизации со стороны государства, особенно в современных условиях развития процессов глобализации, транснационализации и международной экономической интеграции.